

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru, Ruška cesta, poštni predal 22. Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22. Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanju in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para, Debelo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 50.

Sreda 19. junija 1929.

Leto IV.

V barake!

Ljubljana, 12. julija 1929.

Na včerajšnji seji ljubljanskega občinskega sveta je sporočil gospod župan, da novi mestni proračun ni potrjen. Med razlogi, s katerimi se zavrnil utemeljuje, je nekaj takih, ki smo jih slišali že ob priliki proračunske debate iz ust tiste skupine občinskih svetnikov, ki se je proslavila s svojim nastopom proti stanovanjski zaščiti in proti mestnemu delavstvu. Posebno nam je padel v oči pasus, da je ministrstvo mnenja, da morajo biti stanarine v novih mestnih hišah tako drage, kakor v novih privatnih hišah. To se pravi, da mora stati stanovanje z eno sobo in kuhinjo 800 Din, z dvema sobama in kuhinjo pa 1000 do 1500 Din. Tistim, ki stavijo take zahteve, bo menda znano, da zasluži 70 odstotkov ljubljanskega delavstva mesečno manj, kakor 1500 Din in da znaša povprečna delavska plača manj, kakor 1000 Din.

Pri tem položaju se nam obeta, da bo moral iti tudi iz mestnih hiš marsikdo na cesto, ki je iskal dosežaj pri mestu pomoči proti objestnosti hišnih gospodarjev.

Stanarine v privatnih hišah so v Ljubljani vpricho ukinitve stanovanjske zaščite in vpricho pomanjkanja stanovanj neverjetno poskočile. Potrebno bo zbrati tozadevno statistiko, ki bo težko znamenje časa in strašna obtožba vseh tistih, ki so delali na to, da se je stanovanjska zaščita uknila, čeprav zato niso bili podani predpogoji. Med tistimi, ki so to zahtevali, so tvorili glavni kader brezobzirni spekulant s hišami, ki niso hoteli opustiti lepe prilike, da se okoristijo z ljudsko bedo. Drugi so v tem toku samo plavali. V kratkem pa bodo videli vsi, kam so priplavali.

Za primer, kako delavstvo danes plava, naj povemo tale slučaj:

Neki delavec stanuje v Zgornji Šiški v podstrešni sobi. Za to sobo je plačeval do sedaj 200 Din, pri zaslužku 1000 Din. Sedaj je moral podpisati izjavo, da bo plačeval v bodoče 400 Din. Ker tega ne zmore, prosi sedaj pri mestni občini za stanovanje. Seveda tudi mestna občina tu ne more pomagati. Stanovanja v starih hišah so zasedena, stanovanja v novih hišah pa so že sedaj dražja, kakor znaša ves zaslužek tega delavca. A to je še premalo, ona bodo morala postati še dražja.

Ta delavec je uvidel, da ne bo druge rešitve, kakor da se izseli pod milo nebo in prosi sedaj za kredit v iznosu par 1000 Din, da bi si mogel

postaviti nad svojim pohištvom skromno streho.

Tako si postavljajo zadnji čas po Ljubljani deložiranci ute, ki se težko imenujejo barake. Takih barak so si postavili deložiranci že 28 na občinskem svetu pri Dolenjskem kolo-dvoru. Nekaj pa jih je raztresenih še po drugih krajih. One imajo po večini enostavne stene, ki mraz čim-najlažje propuščajo. Kljub temu jih je več, ki so prebili v teh barakah letošnjo ludo zimo.

Sedaj se izvrši 62 novih deložacij: od teh jih gre 52 na prosto, odnosno v te nove od deložirancev samih zgrajene barake. Število deložirancev pa bo še večje. Znan nam je slučaj, da je vrgel en sam hišni gospodar 10 rodbin na cesto. Mestna občina je predkazala za te nove barakarje veliko gramozno jamo ob Vodovodni cesti. Pričakovati je, da se bo zbralo tam v najkrajšem času več kot 100 takih zašilnih barak novega tipa.

Ko je staval na zadnji seji občinski svetnik France Miklošič na župana vprašanje, ali je županu vse to znano in kaj misli občina v podporo deložirancev ukreniti, je dobil odgovor, da je odina podpora, ki jo more občina deložirancem še dati — gramozna jama na Vodovodni cesti. Za kako drugo pomoč ni budjetnih možnosti. Slišali smo medklice, da je to žalostno. Tudi iz vrst tistih gospodarjev, ki so bili za ukinitve stanovanjske zaščite in za to, da za te stvari ni kreditov, smo slišali take medklice. Nismo pa vedeli, kako naj medklice pravilno označimo in tolmačimo.

Prišlo pa bo še hujše: Mestni občini je postavljeno za vzgled tisto gospodarjenje s hišami, ki predkazuje delavcem stanovanja v gramoznih jamah. Tudi ona bo postavljena v položaj, da bo morala ljudi tja pošiljati.

Tako se nam obeta, da se bo razvila v gramozni jami na Vodovodni cesti nova Ljubljana, kjer bodo izgnanci iz človeške družbe polagoma umirali. — Vsekakor pa bo doseženo to, da ne bodo motili drugih v udobnosti.

Da bodo razne zasluge za to pravilno ovekovene, naj se napravi pred vhodom v to kolonijo napis:

Ta kolonija je bila zgrajena po zaslugi gospoda Fröhlicha in vseh, ki so njegove ideje v ljubljanskem občinskem svetu in na vsjih mestih podpirali, to je gospodarjev Dušana Serneca, Ivana Hribarja in tovarišev.

Neiskreno vznemirjenje.

Delavska vlada na Angleškem povzroča meščanskim listom skrb.

Volilni uspeh angleške Delavske stranke so meščanski listi prvotno beležile kot presenečenje. Tudi še, ko je Macdonald prevzel sestavo vlade, je meščansko časopisje poročalo s pesimizmom, češ, vsaj Delavska stranka nima večine v parlamentu. Zakaj v tem primeru je vsak korak delavske vlade odvisen ali od konservativcev ali pa od liberalcev. Edino ta tolažba jim je ostala.

Ni pa še štirinajst dni po volitvah in že se čuti tudi v meščanski javnosti bojazen, da delavska vlada le utegne jako mnogo vplivati na razvoj dogodkov. Hrepenenje po miru, hrepenenje po razorožitvi držav in zahteve po socialnih reformah, ki jih ima Delavska stranka v svojem pro-

gramtu, niso samo socialistične, marveč duševna last vsega človeštva. Tem zahtevam in naziranjem, ki jim je dal pravo žilavost socialistični pokret, se danes meščanska in kapitalistična javnost ne upa upirati; zato jemlje nastop angleške delavske vlade z navidezno dobrohotnostjo na znanje.

Z navidezno dobrohotnostjo, pravimo, ker pri vseh svojih pohvalah lepih problemov Delavske stranke z lakoničnim sarkazmom dostavlja, da bo Delavska stranka šele sedaj videla, koliko se dajo uresničiti v praksi tiste lepe naloge, ki jih zagovarja socialistični pokret. Kontrolo nad delom Delavske stranke bodo vodile angleške meščanske stranke

in meščanske vlade v mednarodnih akcijah.

Buržuazija ima torej strah in obenem zaupa v pretežno večino meščansko-kapitalističnih zastopnikov v angleškem parlamentu, kakor tudi v mednarodni politiki, kjer bodo glasovno prišli angleški zastopniki vlade le minimalno v poštev.

Seveda je dejanski položaj povsem drugačen. Socialistični zastopniki res nimajo večine v navedenih korporacijah; imajo pa glede svojih problemov svetovno javno mnenje za seboj, imajo na svoji strani ves svetovni socialistični pokret, ki je sila, duhovna sila, kakršne druge ni na svetu. Vrhutega so zlasti problemi razorožitve, svetovnega miru, mednarodnega sporazuma taki, da so na njem interesirani ne le socialisti, ampak cela človeška družba, zlasti tudi gospodarski krogi. Tu mora zmagati javno mnenje tembolj, ker se ujema z interesi vsega človeštva.

Kako odločno misli delavska stranka postopati, dokazuje dejstvo, da je zastopnik angleške vlade, ki se je prej upiral ratifikaciji vasington-konvencij, izjavil na konferenci dela, da bo Anglija ratificirala konvencijo o osemurnem delavniku.

Tudi mi vemo, da angleška delavska vlada ne bo mogla delati čudežev, ker mora računati z mentaliteto angleškega prebivalstva, še bolj pa z reakcionarno buržuazijo na raznih mednarodnih konferencah. Angleška delavska vlada tudi ne računa na svojo številčno moč, ker je nima, pač pa računa s tem, da so nje problemi tako važni, tako mogočni, ker so izraz svetovnega duha, da se jim ne bo mogla docela upirati tudi najreakcionarnejša mentaliteta državljanov.

V tem je moč angleške delavske stranke in v tej smeri mora podpirati svetovni proletarijat to moč.

Policija in žandarmerija nadaljujeta s hišnimi preiskavami.

Preiskava pri članih Saveza železničarjev Jugoslavije v Mariboru.

V soboto je izvršila mariborska policija več hišnih preiskav pri članih Saveza železničarjev Jugoslavije, s kakovim uspehom, o tem danes še ne moremo poročati, kolikor pa nam je znano, so funkcijonarji Saveza hujše, pri katerih bo policija težko našla kaj obtežilnega.

Preiskave so se izvršile pri sedežih železničarjev: Ipavcu, Ternovsku, Majerju Frangošu itd.

Preiskave v okolnih občinah.

Preiskovala pa je tudi studenska žandarmerija in karčevinska V Krčevini so obiskali s. Ivanuš. V Lajteršperku se je izvršila hišna preiskava pri predsedniku Zveze viničarjev in poljskih delavcev s. Ulblu in pri s. Teichmeistru. V slučaju so dr. Ulbla gre za očitno denunciacijo in je denuncijante iskati v klerikalnih vrstah. Kakor je videti, Katoliška akcija deluje.

Nerodno pri vseh teh preiskavah je za dotične samo to, da morajo

predložiti oblastnim organom tudi privatno korespondenco, ki se tiče njihovih družinskih zadev.

Delavcem priporočamo, da naj ne hranijo letakov, ki so od časa do časa raztreseni po cestah in po železniških progah in ki jim pridejo služajno pod roko.

Številne hišne preiskave v Raiah in Selci ob Dravi.

Po poročilih, ki smo jih prejeli iz Ruš in Selnice ob Dravi, je tamkajšnja žandarmerija napravila v soboto, dne 15. junija številne hišne preiskave pri delavcih. S preiskavami je začela žandarmerija že ob 5. uri zjutraj in obiskala sledeče delavce: Srnada, Candra, Mankoca, Moravčiča, Muršiča, Haliniča, Mariniča, Zunka, Razgona in Grajfonerja. Nekateri me drugim so bili svoj čas člani Socialistične stranke Jugoslavije, drugi zopet člani »Svobode« in strokovno organizirani. Rezultat preiskave je bil, kakor smo poučeni, povsem negativen.

Raj v kolonijah.

V francoski zbornici je socialist Noalle interpeliral kolonijalnega ministra glede prisilnega dela pri gradnji železnice v francoskem Kongu. Pri gradnji železnice je namreč pomrlo 20.000 domačinov (zamorcev). Dovršena je šele tretjina proge in je iz bojazni pred prisilnim delom ubežalo več tisoč domačih delavcev. Pred nekaj meseci so se ti dotokovi izkoriščani zamorci uprli. Upor pa so zadušili z najbolj barbarskimi pomočki. Tisoče zamorcev so pomorili in še danes se jih nahaja 50.000 v ujetništvu. Interpelant pravi, da je prisilno delo za moderno državo nečastno, ker ni nič drugega kakor prikrito suženstvo. Sramotno je, da se demokratična Francija poslužuje istih metod v kolonijah, kakor so se jih posluževali stari Egipčani pri gradbi svojih piramid.

Kolonijalni minister je skušal seveda interpelacijo omiliti.

Ob tej priliki je tudi socialist Varrenne pojasnjeval, s kakšno veliko težavo je v Indokini, kjer je bil generalni guverner, odpravil prisilno delo. Podjetniki so započeli hrupne proteste proti njegovi odredbi za prisilno delo. Končno pa so se le vdali, ker so uvideli, da imajo boljše gospodarske rezultate ob svobodnih delovnih pogodbah, kakor ob prisilnem delu.

Navedena slika razmer v francoskih kolonijah je samo del velike mizerije v francoskih kolonijah. Kolonije, v katerih civilizirane države na podoben način izkoriščajo domačine, so pa jako velike.

Proletarci vseh dežel, združite se!

Te besede je izrekel Marks, utemeljitelj socializma.

Kaj je mislil Marks s tem izrekom? Mislil je nedvomno, da se naj združijo vsi tisti, ki imajo interes na socializmu in so z njim tudi, reci-

mo, duhovno prežeti in prerojeni. Marks ni mogel misliti, da naj se vse, kar navadno označujemo z besedo proletarijat, nažene v mogočno čredo, potem pa nastane — socialistična družba. Tako mišljenje je na-

Od solca zagorelo, zdravo kožo

hočete pač imeti. Vdrgnite torej svoje telo z

NIVEA-CREME

In potem ven na prosto, na zrak in solnce. NIVEA-CREMA ojači paleči učinek solčnih žarkov in zmanjša nevarnost skelečne solnčarice. Toda suho mora biti vaše telo! Nikdar ga ne smete mokrega izpostaviti solčnim žarkom! In poprej ga vedno natreti! Samo NIVEA-CREMA vsebuje kožo negujoči Eucerit in v tem temelji njen učinek.

Doze po Din 3, 5, 10 in 22. Tube iz čistega kositra po 9 in 14 dinarjev.

ivno. Proletariat se mora združiti, ali za združitev se mora pripravljati in vzgojiti po razmerah, v katerih živi, in po kulturnovzgojnem delovanju socializma.

Zakaj naj se proletarijat združuje? Ali ne za to, da vodi socialne boje proti svojim izkoriščevalcem in njih priganjačem? Ali ne za to, da študira, da se nauči spoznati nauke socializma? Ali ne bo proletarijat (socializem) šele takrat močan, ko se bo proletarijat zavedal socializma? Zato spada med združeni proletarijat tisti, ki pozna ali vsaj hoče spoznati bistvo socializma, dalje le tisti, ki odklanja protekcijonizem iz osebnih ali družabnih motivov in ima voljo braniti proletarske interese proti vsakomur, ki proletarijat izkorišča ali izkoriščanje zagovarja.

Združeni proletarijat mora torej, če hoče svoje interese braniti, biti

homogen v svojem naziranju, to je, nihče, ki hoče ščititi koga, ki negira socializem in podpira kapitalistična načela, ne spada v vrste združenega proletarijata.

Toda to ni merodajno le za posamezne osebe, ampak tudi za politične, gospodarske in kulturne organizacije ter vse korporacije, ki služijo nasprotnim namenom.

Če razne cerkve, razne vere itd. vodijo boj proti socialističnemu naziranju, te ne morejo biti del združenega proletarijata. Pristaše teh korporacij je treba šele pridobiti s primerno vzgojo, da se jih duhovno pridobi za združitev.

Tako je mislil Marks! Misliti namreč ni mogel — ker je bil filozof — da bi mogli biti v vrsti združenega proletarijata obenem proletarci, ki se bore za pravice in proletarci, ki podpirajo krivice.

Dnevne novice.

»Enotna fronta« vlad in delodajalcev. Na mednarodni konferenci dela v Zenevi so delavski zastopniki k vprašalni polji predlagali, da naj se dostavi vprašanje, ali ne bi bilo koristno za delavce v kolonijah, da se uvede namesto prisilnega dela svobodno sklepanje delovnih pogojev, če se jim da združevalna pravica (dovoli organizacija). Predlog pa je bil v komisiji zavrnjen z 21 glasovi proti 12. Protij predlogu so glasovali zastopniki vlad in delodajalcev, za predlog pa delojemalski zastopniki. Ravnanje delodajalcev je razumljivo, ker je vedno lažje izkoriščati brezpravnega posameznika, kakor organizirano množico, če je tudi napol suvska.

Angleška vlada skliče v kratkem konferenco držav. »Daily Telegraph« javlja, da namerava angleška vlada sklicati konferenco držav, na kateri naj se končno uredi reparacijsko vprašanje in izpraznitev nemškega zasedenega ozemlja. Inicijativa je senzacionalna; zlasti se pa tiče

Francije, ki je gospodarsko interesirana na Saarskem ozemlju. Po tej konferenci namerava Macdonald obiskati Zedinjene države ter obravnavati Hooverjem glede pomorskega oboževanja, ki je potem tajne pogodbe med Francijo in Anglijo povzročilo toliko nevolje v Zedinjenih državah. Kakor je videti, je Macdonald odločno zgrabil delo, ki bo tembolj uspelo, čimveč moralne opore bo imelo v svetovnem socialističnem pokretu.

Angleški liberalci, ki jih vodi Lloyd George, se nahajajo v jako neprijetnem položaju, ker jih ne mara ne Macdonald ne Baldwin. Baldwin pravi, da so mu odjedli mandate s kritiko prejšnje vlade, Macdonald trdi, da so liberalci krivi, da nima absolutne večine. Liberalci so odločilna stranka; kamor se obrnejo, tam je večina. Toda Angleži o v em oziru drugačni kakor Evropejci. Tista stranka, ki je najmočnejša, naj vlada; to je načelo angleškega parlamentarizma. Nobena stranka ne mara ko-

lebat i in se vezati enkrat na to enkrat na drugo stran, ker vsaka smatra politična načela za nekaj trdnega in značajnega. Angleži so pristaši sistema dveh strank kakor Zedinjene države, zato pa žele Delavska stranka in žele konzervativci, da je liberalna stranka nepotrebna ter da naj izgine. Liberalci so iskali stikov na obeh straneh brez uspeha. In Macdonald mora čuvati načelo neodvisnosti.

Macdonald je imel daljšo konferenco z ameriškim poslanikom Daviesom. Razgovarjala sta se o sodelovanju Zedinjenih držav pri razorožitvi in ustanovitvi kompetenc za svetovni mir.

Nemško-jugoslovanski dogovor o zavarovanju delavcev je nemški državni zbor ratificiral. Dogovor bazira na vzajemnosti v pamogah, ki se ga tiče.

Sladkorni mopol namerava uvesti Jugoslavija. Načrt zakona je izdelan. Monopol ima predvsem namen fiskolčno podpreti državo.

Ne delo! Takozvani pridobitni krogi imao zlate čase. Kar zaporedoma prirejajo kongrese, konference in sklepajo načrte. Povsod nastopajo bahaško in vodijo »gospodarsko politiko«, ki ima namen nositi čimveč dobička »gospodarskim« krogom, neglede na dobičke, oziroma zaslužke delavskih slojev, konsumentov. S tem nastopanjem dobivajo v državi politični vpliv; imajo pa svobodo, ki je za vsak razvoj in razmah neobhodno potrebna. Delavski »pridobitni« razred ali krog imamo tudi v državi. Ta ima še več moralne pravice in dolžnosti, da se briga za svoje interese. Zato tudi ta »gospodarski« krog potrebuje svobodo da bo lahko delal za svojo in splošno dobrobit.

Nedeljske madžarske demonstracije v Budimpešti so zopet dokazale dvoje: prvič, da Madžarska hujska proti miru in drugič, da isto politiko uganjajo predstavniki cerkve. Ta dan so posvetili 700 novih vitezov, Katoški škof Štefan Haad, evangeljski škof, škof Szabo (reformist) in škof Miklos (unitarec); vsi so poveljevali viteštvo in zbujali nade na vstajanje tisočletne Madžarske, to je imperijalizem. Isto je storil končno guverner Horthy ki je rekel: država vam bo dala zemljo ki so je v krvi orosili vaši predniki.

Madžarska nadaljuje svojo borbo proti trianonski pogodbi. Z neverjetno drznostjo vodi habsburško navdanjena Madžarska, ki je vzor političnega terorja, borbo proti trianonski pogodbi. V novojorski reviji »The Nation« razpravlja sedaj Emery Deri o krivicah, ki so se zgodile Madžarski s trianonsko pogodbo. Pritožuje se, kakšne krivice se gode Madžarom v Rumuniji, Čehoslovaški itd. Končno pa pravi, da večina madžarskega naroda odklanja fašizem in na-

Razpečava v kraljevini SHS

Fran K. Lešnik, Maribor, Cankarjeva ul. 26.

cijonalizem, želi le svoje prejšnje pokrajine. Kdor pozna Madžarko iz predvojne dobe in sedaj, bo že vedel, kakšna svoboda vlada na Madžarskem. Mislimo, da Amerika Madžare tudi pozna.

Italija protestira. Macdonald je objavil članek, katerega vsebino citiramo na drugem mestu, v katerem obsoja italijansko nasilje nad narodnostnimi manjšinami ter zahteva, da se narodnim manjšinam da pravica direktne pritožbe na Društvo narodov, ki je doslej miso imele. Tak protest Italije na neopravičen, Italijo zahteva od Sovanov in Nemcev celo, da italijanizirajo svoja imena in razpustijo so vsa društva ali jih umetno okupirali, da zatro podjarmljeni živeli. To ni svoboda manjšin. Nad pol milijona Slovanov in toliko Nemcev ima po zdravem razumu svobodoljubnega zemljana popolno moralno pravico, da kulturno živi in se razvija s svojim narodom, če ta tudi ni v državi, v kateri živi manjšina. Državnost in kultura sta dva pojma. Dober italijanski državljani, kakor ga zahteva Mussonili, je lahko Slovan ali Nemeč, ki je kulturno del svojega naroda. Očitati Macdonaldu to načelo, je znač, da Italija ne mara svobodnega razvoja narodov. — Prepričani smo, da bo Macdonald Italiji posebej odgovoril.

Ukinitev zavoda za slepce. Edini zavod za slepce v Sloveniji moral vse odrasle slepce postaviti na cesto, ker so se ukinila sredstva za vzdrževanje teh siromakov! Kar verjeti ne moremo, da so take stvari sploh mogoče. Ta zavod je prešel v ustanovitvi oblastnih samouprav v upravo oblastnega odbora. Oblastni upravi se je pa menda zazdelo, da bo denarno propadla, če bo še naprej votirala ona skromna sredstva, ik so bila za nadaljno vzdrževanje teh pacientov v kočevskem zavodu potrebna. Tako so morali slepci na cesto, v oskrbo lastnim občinam ali že kamorkoli. Kako obsoditi tako nerazumljivo, nečloveško početje? Ali smo res gospodarsko že tako propadli, da ne moremo vzdrževati nekaj slepcev v lastnem zavodu?

Bratko Kreft:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

115

(V sobi tema. Tretji študent sedi brez suknie ni davamu. Čez nekaj časa prinese gospodinja čaj in ga položi na mizo. Sasje so ji razkustrani in ji vise preko ramen.)
Gospodinja: Izpij čaj, potem pojdi spat! Lahko noč!
Prvi (po kratkem odmoru spiše čaj). Nato gre h kovčku in vzafe počasi ter s premislekom iz njeja samokres. Ogleduje ga, nato gre k divanu in sede. Kakor v sanjah. Ti nisi tako močan! (Obupan vstane in nemirno hodi po sobi. Kar se ustavi prd razpelom, poklekne in v strašni molitvi sklepa roke h križanemu.) O, Kriste, daj mi toliko moči, da premagam svojo nemoč! (Vstane, vzame samokres in ga počasi nameri na sence.)
Gospodinja (se je že pri zadnjih besedah pojavila zopet med vratni in ga smehljuje opazuje. Ko ravno nameri, izpregovori.) Ali zopet preizkušaš svojo moč? Ti norček!
Prvi (odmakne samokres in ves v jezi trepeče).
Gospodinja: Kaj pa deaš? Saj niti samemu sebi ne verjameš, da bi si pogljal kroglo v glavo. Zakaj se tako igračkaš?
Prvi: Igračkam?
Gospodinja: Igračkaš, ker sanjaš!
Prvi: Ali mislite, da nisem ako močan, da se ubijem prej, preden me zgrabi to življenje?
Gospodinja: Nisi, življenje je močnejše!
Prvi: Močnejše? (Nameri nanjo.)
Gospodinja: Ali se sedaj hočeš igrati še z menoj? (Se smehlja.)
Prvi: Ti si tisto življenje, ki me ubija.
Gospodinja: Le meri, saj nimaš moči, da bi sprožil.
Prvi: Ali misliš, če nisem mogel sebe, da tebe tudi ne morem?
Gospodinja: Ne, ne moreš! Izproži, čakam!
Prvi: Ali ne morem?
Gospodinja (divje): Ne, ne moreš! Kaj boš ubijal, ko še živel nisi in ne veš, kaj je življenje!
Prvi (se strese od njenega glasu, roka mu začne počasi trepetati).
Gospodinja: No?
Prvi (roka mu počasi omahne in ves srdit vrže samokres po tleh ter se zruši na divan).

Gospodinja: Haha! Vidiš! Igrača! Ravno sem mislila, da boš izprožil, ti pa omahneš. (Stopi k njemu.) Ne igračkaš se več, kaj pa imaš od tega? Pomiri se lepo in pojdi spat. Juti ti naj bo vse, kakor nelepe sanje. (Ga hoče božati.)
Prvi (jo sune v stran).

Gospodinja: Pojdem! Preveč si se razburil! Jutri ne boš vedel ničesar o tem. Lahko noč! Želim ti lepih sanj! Jaz bom sanjala o lepem modrookem in junaškem princu! (Odide.)
Prvi (strmi nekaj časa v temo, nato se spusti v strašni jok).

Ze pri zadnjih besedah gospodinjje se zasliši pete z ulice. Prvi in drugi študent prihajata pijana domov in pojeta pesem »Tamo, daleko, daleko kraj mora«. Čez nekaj časa se pojavita med vratmi, držeč se za roke. Drugi študent ima steklenico vina seboj. Ko zagledata jokajočega študenta) —

Prvi: Glej, bratec, glej!
Drugi: Haha! Saj vidim, dežuje! Je že morala biti nevihta!

Prvi: Revez je!
Drugi: Res, sedaj se mi pa res smilil (se opoteče k mizi).

Prvi (zapre vrata in se nasloni na nje).
Drugi: Ti, si slišal! Kaj boš točil solze, pojdi in napij se pozabljinja! (Vzame iz žepa dve kopicici in ji nalije.)

Tretji (vstane in mrko gleda okrog sebe).
Drugi (s čašo v roki poje):
Zdaj veselo je živeti,
dokler še mladost nam sveti.
Kri nam pleše in igra,
Tana, nina, tina na! — Juhul! (Levstik.)

Tretji: (je medtem stopil bliže in prijel za čašo) Nalij!
Drugi: Ho, živijo — Vivat! (natoči.)

Tretji: (naglo izpije) Še, šel! Pijmo na življenje in smrt! (izpije in sede.)

Drugi: Tako je prav, sedaj si moč, bratec! Pusti solze otrokom! (Prvemu, ki je žalosten prisedel) kaj pa ti kar namerat tako klaverno izgledaš? Pij rajši!

Prvi: Nočem!
Drugi: Pa pusti, bova že midva. Ti si se ga tako nazehtal v gostilni. Milko, le ga! Le pod streho z njim!

Prvi: Milko, ne pij, za bogal!

Tretji: Pusti me! Sedaj pijem na življenje in smrt! Haha!

Drugi: Haha! Na življenje in smrt! (izpijeta) Bratec, sedaj pa zapojval (ga prime pod roko.)

Zdaj veselo je živeti — (kalkor prej.)
Tretji (samo pregiblje ustnice. Vinjena se opotečeta in padeta na divan).

Prvi (se je sklonil na mizo in joče).

Zastor se počasi zagrne. Leo je ves zbit, utrujen in žalosten je. Delavec pri zastoru je bil pijan pa je nekaj trenutkov prepozno zagrnil oder. Leona to boli. Razbil je občutje zadnjega trenutka in Leo hodi od kulise do kulise, za vročo glavo se prijemlje, kolne delavca in tarna. Franček hodi za njim, lovi ga za roko. »Pojdi vendar pred zastor!« »Ne grem... Vse je vzel vrag. Nobenega priznanja ne potrebujem. To je samo trenutno navdušenje, že jutri padejo po nas...« »Za božjo voljo, pojdi vendar! Ali ne slišiš, kako kličejo avtorja. Z nogami že cepetajo.« Tedaj je prišla gospodična Komanova: »Pojdite, greva skupaj!« Čutil se je dolžnika pred njo, ki mu je odigrala pravkar sijajno njegovo gospodinjjo. Spomnil se je njene močne igre, ki jo je ves čas pri vajah skrivala, nocoj pa je prišla na dan z njo. Ciklumen ji je kupil. Ze zaradi tega mora pred zastor, da ji ga izroče tam. In ona ga pelje. Kot v sanjah gre z njo. Sam skoraj niti ne ve, da gre. In ko prideta pred zastor se plosk podvoji, potroji. Gospodična se lepo priklanja, Leo samo enkrat zgiblje z glavo hoteč reči: »Saj ni treba tega priznanja, ni treba...« In hitro se umakne za zastor. Vpitja še ni konec. Dijaštvo je zaprlo izhod in prisililo vso gospodo, vse profesorje in visokoučene pedagoge, ki so jim že fosforscirale pleše od zgranzanja in jeze nad tako mladino, da je ostala v dvorani.

Zasedanje Mednarodnega parlamenta dela v Ženevi.

O nalogah socialne politike.

Nagovor predsednika »Mednarodne konference dela« ob priliki otvoritve konference.

31. maja t. l. se je pričela v Ženevi XII. mednarodna konferenca dela. Na njej je zastopanih 50 držav. Število udeležencev znaša ca 400.

Za predsednika konference je bil izvoljen večletni minister dela v Nemčiji. Ko je prevzel predsedniško mesto, je govoril o nalogah socialne politike. Ta govor je značilen, ker ne prihaja direktno iz delavskih vrst, torej iz srede, katero družba navadno taksira s sanjariji proti državnim elementom; o nalogah socialne politike je govoril mož, katerega mora upoštevati tudi kapitalistični svet. Dr. Brauns je razvijal sledeče misli:

Človek je največje bogastvo.

Ideja socialne politike ni nova. Vstaja tam, kamor je prodira novi kapitalistični način produkcije in kjer se zbirajo množice v velikih centrih. Naloge socialne politike so se razširile zlasti po vojski, ker so se pridružili ročnim delavcem še duševni delavci in večji kontingenti iz srednjih stanov.

Naloge socialne politike so radi tega mnogovrstne in se morejo uspešno izvrševati le mednarodnim putem.

Socialna politika vrši svojo nalogo v prvi vrsti s tem, da skrbi za delavstvo za slučaj bolezni, nezgode, onemoglosti in smrti. Ona mora v prvi vrsti vsa ta zla preprečiti; iz tega razloga se neguje delavska zaščita; katere najvažnejši del je ureditev delovnega razmerja. Skrbeti pa mora tudi za varstvo otrok, mater, žena in mladotletnih. Cilj vse te zaščite pa je dvig narodnega zdravja in kulture. Kajti pametno gospodarstvo z ljudmi je najboljšo gospodarstvo.

Vprašanje delovnega trga.

Po vojni se trudijo vse države, da pridejo okom veliki draginji, v katero potiska milijone delavcev način današnjega gospodarstva, z ureditvijo delovnega trga. Skrb za to, da ne ostane delavec osamljen, brez eksistence, more imeti uspeh le pod okriljem socialne politike.

Pravna enakost delavcev.

Zelo važno, odnosno najvažnejše delo socialne politike je tudi v tem, da se odstrani pravna neenakost. Tako delo dviga ugled države v očeh delavcev in ustvarja predpogoje za sodelovanje delavskih mas

pri izvrševanju nalog, ki jih ima država. Tako sodelovanje je pa nujno za moderno demokracijo, ki počiva na samozavesti in samodgovornosti poedincev.

Velik del prebivalstva stoji v odvisnem razmerju do drugega dela. Radi tega ni ta odvisni del v položaju, da vrši svoje državljanske dolžnosti, ako se ne uredi ta odnos na ta način, da mu to omogoči, to je: da se ustvari poleg lastninskega prava tudi delavsko pravo, ki bo varovalo delavčevu zdravje, njegovo delovno silo ter preprečilo prav vsako izkoriščanje in zlorabljanje delavskega položaja.

Moderno socialno pojmovanje zmaguje.

Boj za delavsko enakopravnost je že star. Toda nov je pa način, po katerem se ta ideja uveljavlja, to so kolektivne delavske pogodbe.

Zivljenje je dokazalo, da ne nudijo osebne pogodbe pravične podlage za ureditev delovnega razmerja, ker je delavec ko poedinec v razmerju napram delodajalcu slabjši. Radi tega so edine kolektivni dogovori upravičeni. Pa tudi industrija sama zahteva take dogovore radi svoje dovršenosti in radi izenačenja tempa in načina dela.

Značaj delavskih sindikatov.

Sicer pa eksistira že tudi organ, ki skrbi za to, da so interesi delavstva kolektivno zaščiteni. Ta organ so delavske strokovne organizacije.

Radi tega je samo ob sebi umljivo, da jih niso posamezne države v svojih ustavah le priznale, — ampak se jih poslužile kot podlago za ureditev delovnih odnosov s tem, da so jih priznale za zakonite zastopnice organiziranega delavstva.

In prav je tako. Nič ni namreč pravičneje, kakor to, da ima skupna volja kake organizacije prednost pred voljo poedincev, kadar so na dnevnem redu vprašanja gospodarskih odnosov.

Do kolektivnih pogodb je sicer že prej prišlo, toda razširile so se šele v zadnjem desetletju. Istotako so dobile zakonsko priznanje šele v zadnjem času.

Poedini delavci in nameščenci ne morejo več sami sklepati dogovorov, ampak so vezani na dogovore, ki jih sklenejo za nje njihove strokovne organizacije. Kakor mora biti organizacija poštena in zvesta, tako se

morajo odlikovati s temi lastnostmi tudi člani napram organizaciji. Zlasti se mora delavstvo zavedati, da ni le nujno, ampak da je njegova socialna dolžnost, da je organizirano.

Pravica in svoboda delavskega združevanja pa postaja eden najvažnejših in v sedanjem času eden najtežjih problemov socialne politike.

Vloga države v delavskih sporih in značaj razrednih organizacij.

Današnja država se ne sme samo zadovoljevati z meznimi pogodbami, ampak mora skrbeti, da pride do njih s tem, da izreka v sporih svoje rzsodbe, ki so obvezne za obe strani.

Kakor hitro pa stavi država svojo moč v službo organiziranih grup delavcev in podjetnikov, jih pritegne k sodelovanju, vsled česar postaja kolektivno delavsko pravo avtonomno. To dejstvo je velikega pomena. Delavsko avtonomno pravo je namreč tisto torišče, kjer se vrši državljanska izobrazba in vzgoja najširših plasti delovnih sil.

V splošnem vlada prepričanje, da mora biti delavsko pravo utemeljeno v ustavi.

Potom delavskega prava se razvija v podjetjih nov organ, ki urejuje razmerje med delavci in podjetniki — obratni sosveti. Za enkrat se razteza njihovo delovanje le na urejevanje delovnih pogojev, na posredovanje in zaščito delavcev, ne pa tudi na upravo podjetja. Nesporno pa je, da pomenijo obratni sveti izhodno točko za demokratizacijo podjetij.

Racionalizacija in delavstvo.

Temu problemu se mora tembolj posvetiti pažnja, ker ni dobilo delavstvo radi racionalizacije odgovarjajoči del — niti v pogledu mezde, niti z ozirom na znižane cene blaga. Racionalizacija ima nasprotno za delavstvo težke posledice: Povečala se je brezposelnost, pospešil tempo dela, ki utruja delavca, dovršila se je mehanizacija dela in napravila delavca še v večji meri za avtomat, ki ubija duševno obzorje in jemlje vsako veselje.

Racionalizacija je pritrjala do višine najžalostnejši in najbolj nevarni problem naše dobe.

Ta problem se imenuje — duševna otopenost širokih delovnih slojev.

Osemurni delovni čas.

S tem pa ni rečeno, da se mora mehaniziranje gospodarskega procesa potisniti nazaj. Toda delati se mora na to, da pridejo delavci v podjetju do čim večjega soodločevanja, da se bodo v njem počutili

dobro in da bodo soudeleženi na dobičku. Delovni čas pa mora biti tak urejen, da bo imel delavec čas, da bo ostal telesno in duševno čil, nakar bo mogel izpolnjevati svoje dolžnosti, ki jih ima kot družinski poglavar in državljan.

V tem je moralni smisel in veličina osemurnega delovnega časa.

Stanovanjsko vprašanje.

Ako bi kdo hotel kratiti osemurni delovni čas, bi izrabljaj delovno silo, ki mu ne pripada, kajti preko 100 milijonov ljudi, ki žive v odvisnem razmerju, hočejo po 8-urnem delu osvežiti svoje telo in svoj duh v delu, ki jim prija. Poleg osemurnega dela nudi delavcu priliko za tako delo lastni dom s primernim zemljiščem. V mestih trpi delavstvo na stanovanjskih težavah radi nedostatkov iz predvojnne dobe. Stanovanjsko vprašanje se mora rešiti v korist delavstva. Stanovanje je namreč podlaga narodnega zdravja in narodne kulture. Brez rešitve stanovanjskega vprašanja, bo vsako socialno delovanje skazeno.

Trdno je prepričan, da bo prišlo do tega, kajti socialno politični problemi stopajo z nedosegljivo silo na dan in bodo morali biti izvedeni po vseh deželah in državah.

Kot noč in dan je razlika, ako ne rabite raznih poceni sredstev za pranje, ampak vzamete ŽENSKO HVALO in SCHICHTOVO TERPENTINOVO MILO. — Poglejte naš današnji oglas!

Jasnosti manjka.

O socializmu, veri in cerkvi.

V obravnavanju verskega vprašanja vlada med našim delavstvom pač obupna tema. V članku »Vera in zgodovinski materializem« je »Del. Pol.« v št. 45 v podkrepitve te žalostne trditve nagromadila razmeroma dovolj dokazov.

»Vera je opij za narod.« Tako citira Marks. Toda ne kot spoznajsko-teoretičen zaključek, marveč kot prostaško klasičfikacijo predmeta, ki notranječutno, torej idealno, onemogoča vsako kontrolo ter se javi šele zunanječutno, materialno, kadar je bil predmet (vera) sem prestavljen, ne glede na to, če se je sploh moglo prestavljenje izvršiti pravilno. Protistrupa pa članek ne omenja, dasi ga že sam zgodovinski materializem vsebuje. Ne o veri, ne o zgodovinskem materializmu ne prinaša članek ničesar, kar bi bilo delavcu v pojasnilo dejanskih odnosov.

Talpa:

Cerkvenikov „Greh“.

2.

Centralna figura Cerkvenikovega »Greha« je žena. Rasla je v naši propadajoči meščanski družbi, v njenem brezdušnem miljeju, ki je osredotočen v eno samo hrepenenje, v hrepenenje po čim udobnejšem življenju. Sredstvo za tako življenje pa je denar, mnogo denarja. Vzgjajala jo je v tej smeri njena mati — kot vzgaja tisoče in tisoče meščanskih »dam« svoje hčere. A Sonjino deblo je pognalo višje, kot so njeni vzgojitelji slutili, kajti ženska ni polovičarka: hrepenenje po bogastvu se je oblikovalo v njej v zavestno hotenje in velikemu cilju je podredila vse svoje delo in ves svoj pronicavi intelekt. Drugi njen vzgojitelj je bil goslač Ljubimec. Ne gre za to, ali je demonska ali nedemonska narava, — orisan je kot tip modernega degeneriranca, kot jih srečujemo vsak dan po naših ulicah in kavarnah. Vzel ji je telo, vzbudil je v njej ženski nagon. In njen razbohoteni nagon ji je najučinkovitejše sredstvo za doseg velikega cilja. Pod vplivom brutalne okolice, ki je v njej rasla, je postala Sonja nič več in nič manj kot buržuazna vlačuga, vlačuga, »kot se spodobi«: model, ki je številno za-

stopan v »boljši« družbi, ki se mu morda vsak dan klanjamo, ki pa samo slučajno ne zdrči tako globoko, kot je padla Sonja.

Denar, bogastvo je Sonji najvišji postulat, ji je smisel življenja. Obdrži si sicer beraškega Ljubimca, na katerega je veže skupnost strasti, a poroči se s Prvim možem, ki ji je govoril o bodoči slavi in bogastvu, ki ji pa ne more dati drugega kot okostnjaško telo in blodne privide in načrte jetičnika. Vračunala se je pri njem, razočaral jo je v njenem bistvu, zato mu pomaga z vso rafiniranostjo na drugi svet, zavedajoč se neuzakonjenega načela današnje družbe, da je zločin oblika, ne pa vsebina. Ob zločinu je premerila prvič svojo moč in, kar ji je nudila vzgoja, potencira do skrajnih mej možnosti. Še ob živem možu ji uhaja misel k njegovemu Prijatelju, bogatemu izumitelju, ki ji naj uteši hrepenenje po zlatu.

Dva meseca po smrti Prvega moža stojita žena in Prijatelj ob grobu umrlega. Žena ga je privedla sem, da ga prepriča prav na tem strašnem mestu o — svoji nedolžnosti. Sledila je še vedno svojemu zločinskemu nagnjenju, a prav tu, ob grobu se ji začne buditi neizprosna vest. »Ob tisti uri duhov na grobu rajnega moža pa me je prevzelo vso: zdi se

mi, kakor da je rajnik vstal iz groba in vdihnil vame svojo dušo, da je spojil z mojo krvjo svoj mrtvaški okostnjak in svoje koščeno obličje. Nikdar več se nisem vrnila na njegov grób . . . Pribežala sem v naročje možu, kateremu je moj prvi mož zaupal svojo dušo.« Vzbujena vest je zanjo začetek Vstajenja, ki ga ji je pomagal dovršiti Drugi mož — ta silni značaj in globokoumni duh, ki mu je življenje zgolj umska kombinacija, ki je postavil proti običajni zmešanosti pojmov in vseobči hinavščini svoj lastni trezni nazor o življenju. Drugi mož jo je vso premagal, »njegova ljubezen je raztopila ves njen odpor, njen zločinski nagon«, a ne s »skrivnostnimi žarkii«, temveč s svojo trezno in zdravo naravo, ki v svoji globini, ki je umska, sliči naravi Sonje. Ni pa mogel Drugi mož stopiti njenega zločina, ki raste za njo v čudovite dimenzije, ki izteza po njej svoje pošastne roke in ji grozi ugonobiti vso srečo ljubezni, ki jo je komaj našla in spoznala. Še živi priča njenih grehov, njen tovariš v zločinu: Ljubimec, ki grozi ugonobiti njeno mlado srečo, če mu odreče pomoč iz moževe blagajne. »Nikdar ni konca zločinov, ker prvi rodi drugega, iz drugega izhaja tretji . . . zločin vznikla iz zločina, vsaka kažen je nov zločin, vsak zločin je ka-

zen za prejšnji greh . . . Takrat pa, ko izgubi Ljubimec možnost nadaljnega izrabljanja, zahteva od žene, da umori moža, drugače ji zagrozi, da bo z objavo pisem uničil njeno srečo. Da bi obvarovala moža pred strašnim razočaranjem, ga skuša usmrčiti, a nakana se ji ne posreči. Med obema pride do razjašnjevanja in žena mu prizna vse. A kdo naj izlušči iz strašnega kaosa potvar, grehov — resnico? Ali je lagala preje — laže li sedaj? Njen skok skozi okno mu razreši uganko.

V epilogu so zvezani v skupno življenje vsi trije. Ona — telesna razvalina, a z očiščeno dušo, njen nekdanji Ljubimec, ki se je spreobrnul ob pogledu na njeno razbito telo, in njen mož. Poslednjega trpljenje se je pričelo tedaj, ko jo je prinesel napol mrtvo v sobo, in sedaj trpi ob njej, kajti veriga greha, zločina, kazni in vstajenja je zvezala vse tri — za vedno.

Povsod drugod je navada, da pri analizi književnega dela nihče ne podaja njega vsebine. Pri nas bo to potrebno toliko časa, dokler se ne bodo g. kritiki »vodilnih« dnevnikov potrudili prečitati delo in ga vsaj skušali doumeti in v svojih »kritikah« pravilno raztolmačiti. (Konec prihodnjic.)

Alkohol in še marsikaj je tudi strup za narod. Točno se pa dvignjenost blagostanja takoj navaja kot protistrup, problematično sredstvo sicer, pa vendar nekaj. Dvignjenost blagostanja bi bilo tudi za verski strup dokaj učinkovit protiutež. Čeprav vsi vemo, da je dosega blagostanja dolgotrajen proces, ki ga mora delavstvo šele izzvati in stopnjevati, toda če prigradom govora o verskem strupu to pribijemo, je saj nekaj ugotovljeno, kajti sam suhi povdarek, da je vera strup, ne bo izzval delavčeve volje. Še bolj bo pa delavcu zaleglo, če mu pokažemo, kako je verske resnice dosledno razmisliti. Govorjenje o božji volji učinkuje za vse misleče kot strup in hinavščina, kadar se kot ponižani z revščino borijo, ko vendar božja volja ne bi prišla ob svojo veljavo ob ugodnejših gospodarskih odnosih. Strup je vera tedaj, kadar jo zlorabljajo, da napravijo iz pomanjkanja, v katerem žive reveži, čednost, med tem ko se življenje bogatašev označuje za pregrešno.

Človek sam pa zanaša v verstvo strup, ko pravi: »Daj nam danes naš vsakdanji kruh« pri tem pa misli, da ga vsaj meni! Vera goji skupni interes, sodobnik pa goji živinski jaz-interes. (Shaw: Kakoršen je človek, takšen je njegov bog.) Doklej in zakaj tako?

Po tej poti — to izkušam sam, da delavčev jaz-interes potem znanih mu verskih pojmov spremenim v skupni interes — je treba zasejati razredno zavest.

Ravno socialistično osvjetljevanje verskih resnic zanima delavca. On se resnično želi »opija« osvoboditi in vsako tujadevno spoznanje tvori svetlo točko njegovega borpnega življenja.

Tisti pa, ki misli in želi to človekoljubnost izvrševati, mora verske resnice pravilno razumeti, povprečno delavsko dušo poznati in vsaj vedeti, da možnost verskega doživljanja predpostavlja ljudi čisto določenega duševnega obzora, med tem ko delavska stvar zajema ljudi enotnega doživljanja, kjer je treba vsega človeka, z duševnim in telesnim življenjem heroično zagrabiti, če ga hočemo pridobiti za socialistično miselnost.

Po tej ekspertizi se vracam k članku, da se ubranim namišljenih mišljenj. Članek mi vsiljuje trditve: da so boljševiki brezverci, socialdemokrati pa verski ljudje. Tega nisem nikdar mogel trditi, ker poznam postanek in kolikor toliko zgodovino obojih. Ločim povrh teizem od religije, sem torej na jasnem zastran idealistične in materialistične religije. Poleg tega vem, da je boljševizem idealistično modroslovje iz svojega okvira odpravil in umevam posledice tega. Poznam Plehanova po njegovem delu »Grundprobleme des Marxismus«. V sled česar razumem, zakaj da je ostal Plehanov menjševik; ker mu boljševizem ni mogel, oziroma se danes ne more nikomur nuditi: svoboda vesti. V tem je jedro.

Dočim vlada med socialisti ali kakor jih »Del. Pol.« imenuje socialdemokrati svoboda vesti, kjer najdejo priznanje tako verni, kakor neverni (Plehanov), more biti boljševizem zatočišče zgolj nevernim (areligioznim, ateistom in pantheistom materialistične religije).

Nisem za dokaz navedel dveh imen, temveč sem jih navedel kot primer. Ker »Del. Pol.« o vernosti marksista Maksa Adlerja dvomi, navedem še kot primer religioznih marksistov Friedricha Adlerja in Ottona Bauer-ja, da tudi ta dva oceni, narkar mi bo mogoče se povzpeli do člankarjeve miselnosti.

V osporenem članku sem samo namignil odnošaj verstva do despotičnega socializma (komunizma ali boljševizma) ter demokratskega socializma, danes po generalnih ugotovitvah grem dalje. Lenin je vedel, v kako tesnih zvezah je verstvo z modroslovjem (prav nasprotno kakor člankar v »Del. Pol.« trdi), zato se ni odkrižal samo pozitivnega, na osebnega, breztelesnega boga se opirajoča verstva, marveč se je moral odkrižati tudi njegovega izhodišča — vsega idealističnega modroslovja.

Pri Leninovih vernikih je nastopilo to, kar člankar o veri obče povdarja: verovati so morali to, o čemur niso smeli ali mogli premišljati, odnosno niso smeli verovati tega, o čemur so po tradiciji premišljevali mogli. Kajti pri Leninu kot konsekventnem materialistu ni človeška družba samogibna ali samotvorna, marveč je to lastnost neskončne narave, katere končni del je družba. Zategadelj religiozni odnošaj človeka do neskončnosti ali modrosloven odnošaj človeškega mišljenja k neskončni istinosti tudi žanj kot marksista ne izhaja iz družbe, marveč iz človeške vezanosti ali omejenosti (Begrenztheit).

Dokler bo človek in z njim prostorno in časovno neskončna narava, se njenemu vplivu na njegovo zavestno in nezavestno mišljenje in ravnanje ne bo mogel odtegniti. Na tej točki je Lenin sklenil, da materialistična religija ostane, idealistična pa da mora pasti: svoboda vesti je nehala. Leninov socializem je zato despotičen in združen z nasiljem, dočim je ostali socializem demokratski, socializem prepričanja, brez načelne uporabe nasilja.

Zadnje izraženo in osporeno mišljenje: kar znanost ne zmora, mora rešiti verstvo.

proglasa člankar kot čudno mišljenje za marksista. Rešena pač morajo biti vsa vprašanja, kakor smo zgoraj videli; seve, če pravilno ali pomotno, to je nekaj drugega. Če vtaknemo glavo v pesek, kakor piče noj, zadeva gotovo ne bo boljša in tudi boljši marksist zavoljo tega ne bo nobeden.

Radi marksizma imam bridke izkušnje. Največ onih, ki so bili mnenja, da je kulminacija marksizma v brezverstvu in nasilju, si je izbralo konkretnije malike, ko so videli, da njih teorija ne uspeva. Zadoljen sem, ker sem našel pri marksistu Dietzgen-u za to sledečo razlago: »Mit dem frivolen Atheismus (brezboživo), wie ihn die Aufklärer gebracht, ist es nicht genug. Dürre Gottesleugnung erzeugt immer wieder einen Götzendienst.« Člankar tudi ne more umeti, kako naj razumen človek prepušča religiji, verstvu to, česar znanost do trenutka še ni razvozljala. To je enostavno, hočeš nočeš, vsekakor moraš, ker to ni odvisno od razumnikove volje, posebno tedaj ne, če je marksist, vsled tega ekonomski determinist, ki odvisnost od zunanjih odnošajev umeva in veruje.

Končno še priznam, da teološka vprašanja, ki se povsod ponujajo, rad spremijam v posvetna in da korakam od tradicije in znanega do novega. Tako sem prodiril do razumevanja Marksovega socializma. Smatram ga kot gibanje za osvoboditev človeka iz telesne duševne sužnosti po proletarijatu. Tu in tedaj bodo tudi člankarjevi brezverci našli svojo življensko pravičo, če ne bodo mogli postati verni. Da bi ne hoteli postati verni, tega iz previdnosti ne trdim, da ne padem v nemilost pri »pravih« marksistih.

Ljubljana.

Koncert akademikov v Delavski zbornici v Ljubljani. V soboto, dne 22. junija ob 8. uri zvečer priredi »Akademski pevski zbor« v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani koncert za ljubljansko in okoljsko delavstvo in nameščenstvo. Zbor 50 mladih pevcev pod vodstvom g. Franceta Marolta bo zapelo 10 umetnih in 4 ljudske pesmi. Nastopita tudi solista gdc. Anica Mezelova (sopran) in g. Marian Rus (bas). Prav v zadnjem času je imel zbor tri koncerte: v Celju, v Mariboru in v Ljubljani. S temi svojimi nastopi je zbor dokazal, da mu pri nas ni noben drug zbor kos. Zato bo prav, da se zlasti člani naših pevskih društev tega koncerta gotovo udeležijo. Študentje tudi z veseljem hočejo, da pokažejo idejo, vsebinsko in izraz svoje pesmi našemu delavstvu.

Vstopnina je malenkostna, ker zboru ne gre za profit, ampak samo za polkritje rezijskih stroškov. Sedeži 10 in 5 Din, stojnice 2 Din. Prodaja vstopnic je v knjižnici Delavske zbornice na Makovcevi cesti in pri delavskih organizacijah.

Maribor.

Katehet Rezman. Prebivalstvo Maribora, zlasti pa stareši otroci, ki jih poučuje katehet Rezman, se čudijo ter zgražajo nad tem, da omenjeni gospod še vedno vrši svojo katehetsko funkcijo, če ravno je bil obsojen kot sokrivec pri potvarjanju vina. Kiti jasno je, da mora biti vsaka vzgoja mladine sama kristalno čista. Nikakor se ne moremo strinjati z načelom: »Ne glejte kaj delam, marveč poslušajte, kaj učim!« Takšne osebe niso tedaj sposobne, da bi vzgajale mladino. Opozarjamo tedaj v poštev prihajajoče oblasti, da postopajo konsekventno, ako že nima cerkvena oblast toliko moralne sie, da bi sama ukrenila, kar je potrebno. Opozarjamo na Dunaj! Naj se ne vali nikar krivde na brezbožne sodruge, če bo cerkev imela od tega kako škodo. Sicer pa e posebno vprašanje, če je sploh združljivo, da katehet, ki je nekak državni uradnik, še vedno fungira pri »Zadrugi« kot vodilna moč, medtem ko minister saobračaja dr. Korošec svojim uslužbencem z ozirom na finančni zakon za leto 1929-30 tega ne dovoljuje. Končno je tudi vprašanje, če je v redu, da gospod Hrastelj še vedno sedi v mariborskem občinskem svetu. Kar velja za Petra to naj velja tudi za Pavla. Mnogi naši sodrugi se bodo spominjali, kakor so klerikalci vedno in povsod iskali dlake v jajcu ter oblasti sili, naj tega in onega črtajo iz volilnih imenikov, ker je zagrešil to in to malenkost, brunca v svojem osu pa ne vidijo.

Mestno kopalnice bo prihodnji teden z ozirom na snazenje parnega kotla zapeto.

P. n.

Čenjenemu občinstvu naznanjam, da sem 15. junija 1929, otvoril na Rotovškem trgu št. 8

gostilno Rotovž

Točil bom prvovrstna pristna dalmatinska in štajerska vina kakor tudi pivo. Dnevno sveže morske ribe na več načinov pripravljene. Topla in mrzla jedila po najnižjih cenah. Postrežba točna. Za obilen obisk se priporočam

JOSIP POVODNIK.

Reklamna prodaja perila

po izredno znižanih cenah, samo še do sobote, 22. junija. Tvorliška zaloga perila.

J. KARNIČNIK, Glavni trg 11.

Vsakdo si mora ogledati naše reklamne cene in našo zalogo.

Pridobivajte naročnike za »Delavsko Politiko!«

Advokat

Dr. Miloš Vauhnik

je otvoril advokatsko pisarno ter jo pridružil pisarni

Dr. Frana Hojnika

advokata v Mariboru

Aleksandrova 22

„UNION“ TOVARNA KANDITOV IN ČOKOLADE V ZAGREBU

toplo priporoča cenj. odjemalcem svoje prvovrstne izdelke različnih najfin. čokolad in bonbonov

„UNION“

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah ■

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d. Maribor, Sodna ulica št. 20

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z. O. Z.

Ustan. 1898 MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36-38 Telefon 324

Prodajalne v Slomškovi ulici št. 2 in na Glavnomu trgu št. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih peciva na zavarovalno znamko D. P.

MALA NAZNANILA.

I^a gonilne jermene

za mline, žage in tovarne v vsaki širini dobavlja in ima v zalogi po najnižji dnevni ceni Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova cesta 13.

Produktivna zadruga mizarških mojstrov

R. Z. Z. O. Z. Maribor, Vetrinjska ulica 18.

Mobilije. Lasna izdelava vseh vrst pohštva od navadne do najfinije izdelave, iz mehkega, trdega, kakor tudi iz eksotičnega lesa, po zlasti znižanih cenah, zelo solidno in dobro delo. Eno leto garancije. Sama pri Produktivni zadrugi mizarških mojstrov, Maribor, Vetrinjska ulica 18.

Tvornica štampiljk

in prodaja v to stroko spadajočih potrebščin

T. Soklič

Maribor, Aleksandrova c. 43.

Važno za vse!

Vsakovrstna popravila šivalnih in pisalnih strojev, gramofonov, otroških vozičkov, dvokoles in motorjev, emajliranje in poniklanje. Shranjevanje dvokoles in motornih koles čez zimo, vse to nudi in izdeluje mehanična delavnica

JUSTIN GUSTINCIČ, MARIBOR Tattenbachova ulica 14.

Elektrotehnična delavnica

PRATTES & TRABI,

Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravila vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lasna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmjerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Enkratna ponudba.

Vsakdo, kdor za pol leta, t. j. za čas od 1. aprila do 30. septembra naroči ali pa obnovi naročnino za Radlowelt, dobi po svoji volji eno izmed tukaj navedenih treh knjig od Hans Günther u. Dr. P. Stuker in sicer: Radioexperimente, Mk 3,80; Radio-technisches Lexikon, Mk 3,60; Wo steckt der Fehler? Mk 4.— zastoni. Naročite se še danes! Samo oni abonenti imajo pravico do premije, ki pošljejo naročnino do 10. IV. in 1 S (Šilling) za pošto in zavojnino.

Kovčki za potovanje,

torbice iz usnja, listnice, denarnice, gamaše, nahrbtniki v veliki izbiri in po najnižji ceni pri Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova cesta 13.